

Politiek: Somoza, Sandinisten en de contra's

Nicaragua werd in 1502 ontdekt door Columbus. Na eeuwen van kolonialisme werd het land in 1838 onafhankelijk. Begin 20e eeuw werd het land echter vanuit handelspolitieke overwegingen bezet door de Verenigde Staten. Na het vertrek van de Amerikanen in 1933 kwam Anastasio Somoza Garcia aan de macht.

De Somoza's regeerden het land vervolgens decennialang op dictatoriale en corrupte wijze. In 1979 werden ze omver geworpen door de Sandinisten, een socialistische guerrillabeweging. De Verenigde Staten waren echter bang dat het communisme zich via Nicaragua over Amerika zou verspreiden en begon met de steun aan de contra's, die een terreurcampagne voerden tegen de Sandinisten. Na een jarenlange burgeroorlog kwamen de Sandinisten en Contra's in 1988 een wapenstilstand overeen.

Het land heeft tegenwoordig een presidentiële democratie, met als huidig staatshoofd president Enrique Bolaños Geyer. Het parlement bestaat uit een Nationaal Assemblee met 92 leden.

Onderwijs: Van alfabetisering naar eliteonderwijs

In Nicaragua is ruim 33% van de bevolking analfabeet. De Sandinisten erven in 1979 een onderwijssysteem dat bijna het slechtste is in Latijns Amerika. In de late jaren zeventig voltooide slechts één op de vijf kinderen zijn of haar lagere school. In 1980 starten ze dan ook een grote alfabetiseringscampagne waar 95.000 vrijwilligers aan meewerkten. In augustus 1980 werd de campagne afgesloten. Het percentage analfabeten is dan teruggelopen van vijftig naar dertien procent. Als erkenning krijgt de alfabetiseringscampagne een prijs van de UNESCO.

De sandinisten besteden veel middelen aan de verbetering van het lager en middelbaar onderwijs. In 1981 is het budget voor onderwijs verviervoudigd ten opzichte van 1978. Op universitair niveau stijgen de inschrijvingen van 11 142 studenten in 1978 naar 38 570 in 1985.

Na het vertrek van de Sandinisten geeft de nieuwe minister van onderwijs de opdracht alle Sandinistische leerboeken te verbranden. Deze waren uitgesproken revolutionair en nationalistisch. Het alternatief bestaat uit leerboeken die openen met de Tien Geboden, echtscheiding een schande noemen en abortus moord. Gehoorzaamheid aan de autoriteiten en de ouders wordt gepredikt.

Ook gaat het ministerie voor Onderwijs over tot decentralisering van het onderwijs. Veel scholen worden autonoom of geprivatiseerd. Een autonome school moet zijn financiering grotendeels bij de ouders halen door de heffing van schoolgeld. In de praktijk werkt dit als een drempel voor ouders om de kinderen naar school te sturen, evenals het feit dat ze voor hun kinderen uniformen en schoenen moeten kopen.

Economie: De Sandinistische erfenis

In 1972 legt een aardbeving veel fabrieken letterlijk plat. Na de revolutie nationaliseren de Sandinisten 30% van de fabrieken. De industrie werd hiermee niet bevorderd, impulsen en investeringen bleven uit. De oorlog tegen Somoza, de contra-oorlog, de economische boycot door de VS en het mismanagement van de sandinisten hebben de Nicaraguaanse economie en daarmee de bevolking geruïneerd. De enige

industrie die groeide was de fabricage van materialen voor het leger en voor het herstel van de infrastructuur.

Vanaf 1994 ontwikkelde de economie zich in positieve zin: in 1996 was Nicaragua zelfs de sterkst groeiende economie van Midden Amerika met een netto groei van 5.5%. De belangrijkste motor was de groeiende export van landbouwproducten. In 2004 groeide de economie met 5.1%.

Deze toename was vooral te danken aan het herstel in de landbouw sector. De landbouw heeft een aandeel van 23% BNP en ongeveer 40% van de totale werkgelegenheid. Een stijging van de investeringen en een groei in de bouw dragen bij aan de gunstige verwachtingen.

Ondanks de groei ziet de handelsbalans er nog steeds belabberd uit. De import ligt nog altijd veel hoger dan de export. Vergeleken met zo'n twintig jaar geleden is het land afgezakt naar de categorie van de armste landen en heeft het Honduras en Bolivia voor moeten laten gaan.

Gezondheid: kindersterfte en nieuwe epidemieën

In de vroege jaren tachtig hervormden de Sandinisten het gezondheidssysteem. De budgetten hiervoor werden verhoogd en de toegang tot de diensten uitgebreid. Vaccinatie programma's kwamen op gang.

Ook in verafgelegen gebieden werden nieuwe gezondheidscentra geopend. Het ministerie van gezondheidszorg trainde duizenden gezondheidswerkers tot wie dorpelingen zich konden wenden. De periodiek terugkerende volksdagen van gezondheid wierpen hun vruchten af. Kinderverlamming werd zo goed als uitgeroeid. In 1978 waren er 43 klinieken. In 1983 waren dat er 532. Het belangrijkste was dat de gezondheidszorg gratis werd.

In de tweede helft van de jaren tachtig is deze vooruitgang weer grotendeels verloren gegaan door de burgeroorlog. Vaccinatieprogramma's moesten worden afgeblazen, het gezondheidssysteem werd overspoeld door oorlogsslachtoffers en economische achteruitgang leidde tot tekort aan medicijnen en instrumenten.

Tegenwoordig berust het Nicaraguaanse gezondheidssysteem op drie pijlers:

- De elite gaat naar prive klinieken en reist voor gespecialiseerde behandelingen naar het buitenland
- Werknemers in overheidsdiensten en de industrie kunnen een beroep doen op het Nicaraguaanse Instituut van Sociale Zekerheid. Zij en hun gezinnen maken 8% van de bevolking uit. Maar evenwel slokt het Instituut 40 tot 50% van het nationaal gezondheidsbudget op.
- De rest van de bevolking gaat naar de openbare ziekenhuizen. Deze worden slecht beheerd en zijn onderbemand. Bovendien zijn de voorzieningen geconcentreerd in de steden en wordt het platteland slecht bediend.

Het budget voor de gezondheidszorg is stabiel gebleven. Maar hierdoor is door de groeiende bevolking de zorg per persoon afgenomen. De kindersterfte die in de jaren tachtig was afgenomen, is in de jaren negentig weer toegenomen. Epidemieën zoals dengue (knokkelkoorts), malaria en cholera steken weer de kop op.

Bovendien neemt het percentage van de bevolking tussen de 15-49 jaar dat met HIV/AIDS besmet is, snel toe. In 2005 was de levensverwachting 70 jaar gemiddeld, 68 jaar voor de mannen en 72 jaar voor de vrouwen. Circa 85% van de mensen heeft toegang tot veilig drinkwater.